

kérése folytán folyamatba tett új eljárás rendén 1919. évi augusztus hó 11-én 20/1919. szám alatt hozott fegyelmi határozatból pedig kitűnik, hogy a fegyelmi bíróság az alap fegyelmi határozatnak a bűnösség megállapítására vonatkozó része hatályban tartása mellett felperest a szolgálati kötelességet is érintő „büncselekmény szolgálati vétsége”-ért pusztán az előléptetésre jogosító várakozási időnek két esztendővel való meghosszabbításával büntette, mert az 1915. évi fegyelmi tárgyaláson (elsőfokban) méltatott megélhetési viszonyokon kívül, — az indokok szerint — a büntetés kiszabásánál ezuttal alkalmazni kívánta, a MÁV. hivatalos lapjában 1919. évi márcus hó 17-én megjelent 8:41/1919. számú kegyelmi (amnestia) rendeletet, ennek „a rendeletnek szellemét.” Ez a rendelet, — amint szövege is mutatja — a háboru tartama alatt elkövetett fegyelmi vétség miatt jogerősen befejezett és elbocsátással végződött ügyben kegyelemként méltányosságából is megengedte volt az ügy újrafelvételét és pedig úgy a rendes mint a külön fegyelmi bíróságok határozataival szemközt, még abban az esetben is, ha újabb bizonyítékok fel nem merülnek, de a háborus idők sajátos viszonyai a méltányosságot indokolják.

Új bizonyíték a felperes javára az újrafelvételi tárgyalás rendén fel nem merült.

Kétségtelen tehát a felperest állásába visszahelyező ebből a fegyelmi határozatból, hogy az elsőfoku fegyelmi bíróság új határozatában kegyelmi intézkedést kíván gyakorolni és pedig a felhívott kegyelmi rendelet szellemében.

Mint hogy pedig az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről szóló 1920. évi I. t. c. 9. §-a értelmében kibocsátott 4214/1920. M. E. sz. rendelet az u. n. népköztársaság kormánya által kiadott lenti minisztertanácsi rendeletet, az annak alapján tett kegyelmi intézkedést érvénytelennek és ehhez képest a magyar vasutak hatóságainak és fegyelmi bíróságainak a rendelet alapján tett rendelkezéseit és hozott határozatait is hatálytalanoknak mondotta ki, a kegyelem érvénytelenségének a 4214/1920. M. E. rendelet 5. §-ának parancsoló rendelkezése szerint folyamánya, hogy az alperes MÁV. az érvénytelen kegyelem folytán a tényleges szolgálathoz visszavett felperes alkalmazottát azonnal elbocsátani volt köteles.

Következőképpen alperesnek az a ténye, hogy a felperes 1921. évi október havában szolgálatából elbocsátotta, nem volt szabályellenes, ennek a határozatnak szabályellenes voltát a felebbezési bíróság a felhívott 4214/1920. M. E. rendelet, mint törvényen alapuló anyagjogi jogszabály helytelen értelmezésével mondotta ki.

(Kuria 1925. szept. 1. P. II. 5787/1923. sz.)

V. ö. vezető cikkünket, amelynek ez a határozat érdekes kiegészítője.

Privilege és törvényes zálogjog. Egy Magyarország területén székhellyel bíró jogi személy még békeidőkből származó kötelezettségei tekintetében egyezséget kötött francia hitelezőivel. A jogi személy, amely nagy gazdasági erővel és szervezettel rendelkezik, hitelezőinek „lekötötte” üzemeinek bruttó bevételeit. A hitelezőkkel kötött egyezmény szövege

hangzata szerint előjogot adott hitelezőinek az üzemeiből származó bruttó bevételekre.

Az egyezmény francia szövege az előjog kifejezés helyén a „privilege” terminus technikust használja.

A jogi személy kifejezetten kötelezte magát arra is, hogy mindent meg fog tenni, ami szükséges és kívánatos arra, hogy a hitelezőivel kötött egyezményben vállalt kötelezettségeinek teljes hatálya legyen.

Az „előjog” szó nem műkifejezés. Nincsen meghatározott tartalma és így, ha a hitelezőknek biztosított jognak miségét és terjedelmét meg akarjuk állapítani, a francia privilege szóból kell kiindulnunk. A privilege szó francia joron a mi megszokott fogalmunkra átültetve, törvényes zálogjogot jelent. A francia magánjog definíciója szerint a privilege egy valamely hitelezőt kedvezményező törvényi intézkedés. A kedvezmény külön kielégítési igényt jelent az összes többi, bár akár jelzálogos, akár kézzizálogos hitelezőkkel szemben. A privileget csak törvény alapíthatja.

A francia doktrina a privilegeket két csoportra osztja. Az egyik csoport tartalmazza az általános privilegeket, amelyek az adósnak minden javát megkötik, a másik csoport tartalmazza a különös privilegeket, amelyek az adósnak csak bizonyos meghatározott javaira terjednek ki.

Általános privilegek állanak fenn, például a temetkezési költségek, az utolsó betegség költségei, a szolgálati jogviszonyban levők fizetési igényei, ipari balesetekből származó kártérítési költségek, a közadók biztosítására.

Különös privilegek illetik meg a közmunkák vállalkozóival szemben a munkásokat és szállítókat, a hadsereg-szállítókkal szemben alvállalkozóikat, a földadó biztosítására az adókinestárt, az ingók eladóját a vevővel szemben, stb., mindig bizonyos meghatározott jószág tekintetében.

Ha a „privilege” műkifejezésnek elméleti értelméből indulnak ki, akkor a szóbanforgó egyezmény szövegében tartalmazott „előjog” kifejezés-törvényes zálogjogot jelent, vagyis az egyezményekben a vonatkozásában nem volna egyéb, mint egy megállapodás a törvényes zálogjognak jövőbeni nyújtására.

Véleményünk azonban az, hogy dacára a „privilege” terminus technikusnak, az adott esetben törvényes zálogjogról nem lehet szó. Az elmélet ismeri ugyan a pactum de pignore dandó-t, ez azonban csak a szerződéses kézi zálogra, vagy jelzálogra vonatkozhatik, vagyis oly zálogokra, amelyeknek nyújtása a szerződő fél hatalmában van és kizárólag a szerződő féltől függ.

Törvényes zálogjognak jövőbeni nyújtására azonban egy magán-személy, legyen az bármilyen hatalmas és kiterjedt szervezettel bíró személyiség, kötelezettséget nem vállalhat, erre csakis az állam tehetne ígéretet államszerződés keretében. De szigorú értelmezés mellett a privilegenek ilyenén módon szerződésileg való kikötése ab ovo hatálytalan is, mert a francia doktrina értelmében, mint fentebb mondtunk, privileget csak törvény alapíthat, magánfelek megállapítása sohasem.

Nézetünk szerint tehát a magyar jogi személy és francia hitelezői között kötött egyezményben foglalt és biztosított kötelezettség nem jelent-

heti azt, hogy a magyar jogi személy obligót vállalt arra, miszerint törvényes zálogjogot fog nyújtani, vagyis törvénybe iktattat egy külföldi hitelezőt biztosító zálogjogot. Adott esetben tényleg csak egy jogelméletileg határozatlan tartalmu előjogról, vagyis a bevételeknek zálogjogi forma nélkül való lekötéséről lehet szó. Ama rendelkezés pedig, amellyel jogi személyünk kötelezettséget vállalt az egyezmény valamennyi pontjának hatályossá tételére, ebben a vonatkozásában csak azt jelenti, hogy az egyezményt aláíró adós mindent megtenni köteles, hogy a külföldi hitelezőknek az egyezményben providedált biztosítása pontosan keresztülvitessék.

Dr. Gl. A.

Tulajdonközösség megszüntetése. Ismeretes, hogy a Kuria a pénzromlásra való tekintettel időszerűtlenség okából elutasítja a tulajdonközösség árverés utján leendő megszüntetésére irányuló keresetet. Akik a gyakorlati életből ismerik a kényszerű közösségből keletkező visszasságokat, azt várták, hogy a valuta-állandóság megteremtése a Kuria gyakorlatában változást fog előidézni, csalódtak. A Kuria még ma is tovább tartja a régi gyakorlatot arra való hivatkozással, hogy „az ingatlanok ára még állandóan hullámzik és a pénz- és az ingatlanok között fennálló értékviszonyok még mindig bizonytalanok.” (Kuria P. V. 5543/1924.) Ezt az álláspontot a Kuria legujabban hozott ítélete (P. V. 2054/1925.) is fenntartja. A közösséghez való ragaszkodás ritkán támaszkodik objektív okokra; rendszerint kiéheztetési politika, sokszor a vonakodó fel kellemetlenkedésekben megnyilvánuló erőszakossága a forrása a közösség megszüntetés ellenzésének. „Időszerű” volna, ha a Kuria lassu átmenettel a megszüntetés elvi kizártságával szakítana és legalább rosszhiszemű, a közösséggel visszaélő alperesekkel szemben az igénynek helyet adna. Az értékesítés sérelmét ellensúlyozza, hogy a vonakodó fél is felléphet árverési vevőként — és ha erre nincs elegendő tőkéje, — a reá eső részösszegeből vehet egy kisebb ingatlant, ha nem akarja pénzben tartani tőkéjét. Ha az árak nyomottak, úgy nemcsak a volt, de a megszerzendő ingatlan árára is áll ez, amit tehát veszít a vámon, megnyerheti a réven. A lényeg azon van, hogy a rosszhiszeműség ne nyerjen egyenes számítást a Kuria gyakorlatából. Sok vexatura meg is szűnnék, ha a közösség megszüntetés eshetősége is fenyeget és különösen áll ez arra, aki komolyan el akarja kerülni az árverés utjáni értékesítést.

B. S.

Törvénytelen gyermek végrendeleti öröklése. A törvénytelen gyermek jogi helyzetének rendezetlensége a Kuria liberális joggyakorlata ellenére is, még mindig zavarja a fejeket. Erre mutat a Kuria egy újabb döntése is, amelyet a törvénytelen gyermek végrendeleti öröklési jogát elvileg tagadó álláspont tett szükségessé. A Kuria a két elsőfoku bíróság ítéletének helybenhagyásával a következőket mondotta ki: